

ПОЛІТИКА БЕЗПЕКИ І ПІКЛУВАННЯ
ГС «Луганська асоціація організацій осіб з інвалідністю»

ЗМІСТ

МЕТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ТА ПІКЛУВАННЯ	1
ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ	2
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	2
КЛЮЧОВІ РИЗИКИ	3
ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НУО ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	4
ВИКОНАННЯ ПРОГРАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	5
РОБОТА КОМАНДИ В УМОВАХ ВІЙНИ	9
ЯК ПІДГОТУВАТИ ОФІС: ПЛАН ЕВАКУАЦІЇ	11
БЕЗПЕКА ПІД ЧАС ОНЛАЙН- І ОФЛАЙНЗАХОДІВ	14
ПІДГОТОВКА ДО ПОЇЗДОК В ОБЛАСТІ, ДЕ ПРОХОДЯТЬ БОЙОВІ ДІЇ	15
ЗВ'ЯЗОК ПІД ЧАС ПОЇЗДОК В ОБЛАСТІ, ДЕ ПРОХОДЯТЬ БОЙОВІ ДІЇ	16
ПОВОДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЯХ, ДЕ ВІДБУВАЛИСЯ АБО ВІДБУВАЮТЬСЯ БОЙОВІ ДІЇ	17
ПОВОДЖЕННЯ В РАЗІ ПОТРАПЛЯННЯ У ПОЛОН	18

МЕТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ТА ПІКЛУВАННЯ

Метою політики безпеки та піклування є підтримка захисту персоналу, зокрема:

- Зменшення випадків виробничих травм і розладів здоров'я, а також обмеження їх серйозності і впливу;
- Поліпшення фізичного та психічного благополуччя співробітників;
- Встановлення визначених прав та обов'язків щодо безпеки та здоров'я на робочому місці;
- Встановлення та оновлювання, у разі необхідності, стандартів безпеки та гігієни праці;
- Інтеграція питань безпеки, здоров'я та благополуччя в організаційні процеси та рішення;
- Надання персоналу навичок щодо безпеки на робочому місці, здоров'я та благополуччя.

ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ

Захист та безпека наших членів, співробітників і партнерів є основною відповідальністю нашої організації. Ми зобов'язуємося піклуватися про всіх членів, співробітників і партнерів.

Ми прагнемо чіткої, релевантної та відповідної політики безпеки, протоколів та планів Громадська Спілка «Луганська асоціація організацій осіб з інвалідністю» (далі – ГС «ЛАООІ»).

ГС «ЛАООІ» є неурядовою організацією (НУО). Таким чином, ГС «ЛАООІ» дотримується принципів неупередженості та нейтральності, якими керуються більшість організацій громадянської сфери.

У залежності від рівня ризику в країні, застосування стратегії може поєднуватися з заходами захисту населення. ГС «ЛАООІ» і її члени, співробітники і партнери уникатимуть використання насильницьких/збройних засобів захисту.

Політика та протоколи безпеки ГС «ЛАООІ» розробляються відповідальним членом правління ГС «ЛАООІ» і затверджується на черговому/позачерговому засіданні правління. Політика та протоколи переглядаються й оновлюються щорічно, якщо виникає необхідність через будь-які зміни обставин, що впливають на ГС «ЛАООІ». Зворотній зв'язок та пропозиції щодо внесення змін до політики слід направляти відповідальному члену правління ГС «ЛАООІ» на адресу laooi@ukr.net.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Політика передбачає практичне застосування структурованих рекомендацій у щоденній роботі **ГС «Луганська асоціація організацій осіб з інвалідністю»** (далі – ГС «ЛАООІ») під час дії воєнного стану.

В організації прийнятий наступний алгоритм дій відповідно до політичної, військової й економічної ситуації:

1. Розробіть сценарії розвитку подій і оцініть ризики, які несе кожен із них.
2. Визначте ймовірність настання кожного зі сценаріїв.

3. Визначте рівень впливу кожного сценарію на програмну діяльність організації.
4. Підготуйтеся до кожного зі сценаріїв, починаючи з найімовірнішого (або найімовірнішого + найнебезпечнішого). Під час підготовки керуйтеся трьома пріоритетними сферами: «Безпека персоналу» – «Безпека чутливих даних» – «Безпека установчих документів і критичного обладнання».
5. Визначте потреби, що виникають під час підготовки до кожного зі сценаріїв і способи закриття цих потреб (наприклад, тренінги для персоналу, закупівля хмарного сервісу для зберігання даних, розробка плану евакуації офісу з міста тощо).
6. За можливості відпрацюйте повний або частковий алгоритм дій у разі найімовірнішому сценарію.
7. Періодично переглядайте аналіз і план дій на випадок зміни ймовірності чи характеру ризиків та сценаріїв.

КЛЮЧОВІ РИЗИКИ

1. Безпеківі ризики

В Україні немає жодного абсолютно безпечного місця для розташування офісу чи проведення польової роботи. Ризики бомбардувань, обстрілів, пошкодження інфраструктурних об'єктів існують усюди, по всій території країни. Також існують ризики особистої безпеки для працівників організації та ключових груп учасників **ГС «ЛАООІ»**..

2. Операційні ризики

Ризики для поточної діяльності ГС «ЛАООІ». насамперед пов'язані з міграцією, яка може призвести до браку персоналу. Цей ризик неможливо запланувати чи запобігти йому. Значущим чинником також є мобілізація, оскільки в період воєнного стану можуть мобілізувати будь-якого повнолітнього громадянина; також працівник/ця може вирішити мобілізуватися добровільно.

Якщо **ГС «ЛАООІ»**. займається діяльністю, що покликана змінити нормативно-правові акти, і використовує інструменти привернення уваги суспільства, умови воєнного стану передбачають повну заборону проведення страйків, масових зібрань та акцій.

Окремо варто зазначити зміни в трудових відносинах. Під час дії воєнного стану допускається звільнення працівника з ініціативи роботодавця в період його тимчасової непрацездатності, а також у період перебування працівника у відпустці (крім відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку).

3. Зміна правовідносин із донорами та партнерами, з державою

Оскільки воєнний стан вважається форс-мажором, будь-які попередні домовленості, зокрема задокументовані, можуть бути скасовані будь-якою зі сторін. Також на період дії правового режиму воєнного стану конституційні права та свободи громадянина, передбачені статтями 30–34, 38, 39, 41–44, 53 Конституції України, можуть обмежуватися. Також можливі тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб у межах та обсязі, що зумовлені забезпеченням можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

4. Фінансові ризики, зокрема через обмеження операцій із валютою

Економіку та фінансову систему України переведено з ринкових засад на управління в ручному режимі для подолання кризи, а кризові регуляції значно ускладнили роботу ГС «ЛАООІ» з іноземними донорами та консультантами.

Також важливим чинником є географічний. Наразі в Україні наявні різні типи територій: тиліві, прифронтові, фронтові, окуповані, деокуповані тощо. Під час планування діяльності варто враховувати особливості кожного типу території.

Загалом відповідь на кризу має ґрунтуватися на вивченні ситуації, оцінюванні ризиків і потреб ключових груп і бути багаторівневою: на рівні клієнтів, на рівні персоналу, на рівні процесів (фінансові операції, зберігання товарів, зберігання документів тощо) та на рівні організації.

ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НУО ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

При здійсненні проектної діяльності в ГС «ЛАООІ» застосовуються інструменти адаптивного менеджменту.

Адаптивний менеджмент – це процес ухвалення та виконання управлінських рішень, що забезпечують своєчасну відповідь організації та всіх її структурних підрозділів на зміну параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Всі проекти ГС «ЛАООІ» мають базуватися на концепції адаптивного менеджменту у вигляді трикрокового повторюваного процесу: огляд – аналіз – реакція.

Короткий опис:

1. Визначення рівня складності проекту.
2. Визначення стратегії, що відповідає рівню складності.
3. Визначення потреб керівництва, персоналу та необхідних ресурсів.
4. Налаштування процесу адаптивного менеджменту.
5. Впровадження й оцінка планів.

Усі проекти, особливо в умовах складного й хаотичного середовища, мають будувати міцні відносини з тими, хто всередині або за межами організації та має повноваження ухвалювати рішення щодо бюджетів та інші важливі рішення, щоб забезпечити зворотний зв'язок і швидке ухвалення рішень, коли це потрібно.

Воєнний стан і пов'язані військові дії можна визначити як складне хаотичне середовище.

Хаотичне робоче середовище та пов'язані з ним проблеми майже не мають даних для розвитку теорій змін. Стратегія кожного проекту має спиратися на новітню практику та постійно тестувати й адаптувати підходи.

Швидке перепланування можливе за наявності стратегічного плану та поверхневого переоцінювання ключових розділів. У період воєнного стану варто за можливості провести оперативне (або тактичне) планування, оскільки ситуація змінюється динамічно. Оперативне планування спрямоване на розв'язання конкретних питань ГС «ЛАООІ» і спрямоване на

визначення й опис заходів, необхідних для досягнення поставлених цілей у короткий проміжок часу.

Якщо в організації змінюються стратегічні або оперативні цілі, що неминуче у випадку ескалації військового конфлікту, знадобиться перепланування.

Оперативний план складається з двох частин: календарної та ресурсної. Після планування в ГС «ЛАООІ» має бути чіткий графік із датами, цілями та відповідальними особами, розрахований на певний короткий період часу.

Щоб створити оперативний план або перепланувати заходи, потрібно детально, наскільки це можливо, оцінити ситуацію:

1. Доцільність продовження поточних проєктів у звичному вигляді.
2. Зміни у форматі діяльності (перехід на дистанційну роботу в разі необхідності, заходи із захисту працівників, переїзд офісу, додаткові послуги для ключових груп).
3. Зміни в штатному розписі та кількості зовнішніх консультантів.
4. Потреби ключових груп, на яких спрямована діяльність НУО.
5. Зміни в цілях організації згідно із ситуацією.

Відповідно до аналізу оперативної ситуації, варто внести зміни в стратегічний план і систему моніторингу й оцінювання. Зовнішні зміни й обставини не потребують повної відмови від стратегічного планування, проте навіть за умови, що цілі та індикатори організації не змінилися, варто переглянути стратегічний план з урахуванням обставин і ризиків, на які ви не можете вплинути.

Перепланування діяльності ГС «ЛАООІ» під час воєнного стану варто проводити кожних три місяці.

ВИКОНАННЯ ПРОГРАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Попри воєнний стан і ризики, зокрема для особистої безпеки працівників, проєктна діяльність ГС «ЛАООІ» продовжується.

Щоб убезпечити працівників і клієнтів, ГС «ЛАООІ» потрібно розробити внутрішню інструкцію для використання під час роботи. Зокрема, потрібно враховувати особливості місцевості, наявність електроживлення, зв'язку, транспорту, окремо розглянути питання маршрутів до клієнтів (наприклад, соціальний працівник має розуміти, що краще обрати дорогу якомога далі від об'єктів критичної інфраструктури, заздалегідь розуміти, де розташоване найближче до місця проживання клієнта укриття, заклади охорони здоров'я (ЗОЗ) і який громадський транспорт поблизу є доступним. Для групових заходів потрібно вибирати приміщення, які відповідають базовим вимогам безпеки, а офісне приміщення забезпечити всім необхідним на випадок різних сценаріїв. Під кожен вид діяльності організації має бути розроблено план і опрацьовано ризики.

1. Як знайти укриття та що можна вважати укриттям

Відповідно до Кодексу цивільного захисту, захисними спорудами цивільного захисту є інженерні споруди, які призначені для захисту населення від впливу небезпечних факторів, що виникають унаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Укриттям можуть слугувати цокольні та підвальні приміщення будинків (крім панельних), підземні паркінги та підземні переходи, а також станції метро.

Бажано, щоб в укритті було щонайменше 2 виходи.

Сховище – герметичне приміщення, призначене для тривалого перебування людей.

Зазвичай такі приміщення позначені написом «Укриття». На вході має бути контактний номер особи, яка має ключі від нього та зможе в разі потреби

відчинити їх. У разі, коли номера немає, варто звернутися до місцевої ВЦА.

Зазвичай оператори гарячих ліній приймають скаргу та передають її місцевим органам для перевірки в дуже короткі терміни.

Три важливі фактори захисту, які потрібно враховувати:

- відстань – наскільки далеко укриття від вашого житла чи офісу;
- міцність споруди – товсті стіни, бетон, цегла, книги та земля покращують захист, а що більше шарів між вами й загрозою, то краще;
- час – наскільки швидко ви дістанетесь укриття та скільки часу зможете в ньому перебувати.

Державна служба надзвичайних ситуацій (ДСНС) розробила Наказ «Про затвердження вимог із питань використання й обліку фонду захисних споруд цивільного захисту», у якому перелічено вимоги до укриття та Приблизний алгоритм дій населення за сигналами оповіщення цивільного захисту «Увага всім», «Повітряна тривога».

Якщо немає можливості чи часу дістатись укриття, варто використовувати правило «двох стін»: між вами й потенційною загрозою має бути дві стіни. Зовнішня прийме удар на себе, друга врятує від уламків і осколків. Такими місцями в багатоповерхових будинках можуть бути санвузли, тамбури, зони біля ліфта. Важливо пам'ятати, що це правило працює не лише в горизонтальному, але й у вертикальному вимірі, тобто переховуватися на верхніх поверхах будівлі без технічного поверху небезпечно.

Якщо існує загроза обвалу будівлі, потрібно якнайшвидше покинути її, не використовуючи ліфт, за можливості повідомити інших людей про загрозу обвалу та відійти від будівлі на безпечну відстань. Якщо можливості залишити приміщення немає, варто знайти найзахищеніше місце (під опорними балками, між опорних стін) якомога далі від вікон; додатковим укриттям може слугувати стіл.

2. Як поводитися під час бомбардувань, повітряної тривоги, артобстрілів

Для оповіщення населення в разі загрози вмикаються електричні сирени й лунають протягом 2–3 хвилин. Повідомлення також дублюються через засоби масової інформації та додатки. Почувши сигнал тривоги, потрібно негайно прямувати в найближче укриття.

Під час бомбардувань і артобстрілів не варто залишатися в під'їздах, під арками та на сходових майданчиках, біля автозаправних станцій, легкозаймистих споруд, під чи за автотранспортом, під стінами, в арках багатоповерхових будинків.

За відсутності укриття можна сховатися в таких місцях:

- канави, ями, траншеї достатньої глибини;
- труби водостоків біля доріг;
- заглиблення для огляду автомобілів у гаражах чи СТО; колодязі;
- каналізаційні ями (важливо переконатися, що там немає газових магістралей);
- будь-які інші ями та заглиблення.

У випадку повної відсутності місця, куди можна заховатися, потрібно лягти на землю ногами в сторону обстрілу та закрити руками голову, прикривши долонями вуха та відкривши рот. Це захистить від баротравми.

3. Як поводитися зі знайденою зброєю, мінами

У зоні бойових дій багато нерозмінованих територій. Міни можуть лежати на дорозі, бути засипані листям чи камінням, висіти на деревах чи бути занурені у воду. Вибухають пристрої від натискання, розриву закріпленого дроту, вони можуть бути керованими дистанційно або навіть запрограмованими на вибух після визначеного тиску, розрахованого на вагу певної кількості людей або техніки.

У містах міни чи гранати часто залишають у будівлях: тимчасово зачинених чи покинутих магазинах, громадських закладах, квартирах.

Як звести до мінімуму ризик натрапити на вибуховий пристрій:

- перед поїздкою в зону підвищеного ризику варто уточнити у ВЦА, чи територія безпечна;
- не можна відходити від перевірених доріг чи стежок; навіть на відстані пів метра від дороги можна натрапити на міну;
- не можна заходити в покинуті будівлі, навіть коли вони мають безпечний вигляд;
- не можна торкатися підозрілих предметів; окупанти часто залишають заміновані дитячі іграшки чи побутові речі;
- варто триматися якомога далі від потрощеної військової техніки;
- у разі поїздки на автомобілі варто оминати предмети на дорозі.

У разі виявлення зброї чи підозрілого предмета рекомендовано обгородити місце знахідки, негайно повідомити екстрені служби та виставити охорону ділянки до приїзду екстрених служб. Якщо особа, яка охороняє ділянку, вам незнайома, можна попросити її контактні дані, сфотографувати особу й автомобіль.

4. Домедична допомога, самопомога

У період воєнного стану кожному громадянину важливо мати базові навички з домедичної допомоги, тому керівництво та персонал ГС «ЛАООІ» має пройти курси з домедичної допомоги і регулярно оновлювати отримання знання.

Основні навички після проходження практичних курсів:

- безпека під час надання першої допомоги, зокрема юридична;
- серцево-легенева реанімація, зокрема для дітей;
- ідентифікація потерпілого;

- контакт з екстреними службами;
- зупинка кровотечі;
- травми (переломи);
- прохідність дихальних шляхів;
- судоми;
- інфаркт;
- інсульт;
- обмороження, переохолодження, тепловий удар;
- утоплення;
- масові травми;
- шляхи евакуації.

Немедичному персоналу без спеціальної підготовки не варто намагатися надавати допомогу постраждалим, не маючи достатньо знань або кваліфікації. Людина, яка надає допомогу, має визначати основні ознаки порушення життєво важливих функцій організму людини, знати прийоми надання допомоги та способи транспортування постраждалих осіб. Деякі способи, надані непідготовленою особою, можуть погіршити стан пораненого.

Основний алгоритм домедичної допомоги для немедичного персоналу:

1. Оглянути місце події та переконатися, що вам нічого не загрожує. Найважливіше правило надання допомоги – зберегти власну безпеку. Потрібно звернути увагу на наявність вогню, повітря для дихання, токсичних речовин, а також електрострум і рух транспорту.
2. Оглянути постраждалу особу й убезпечити від чинників повторного травмування: звільнити від контакту зі струмом (лише за допомогою засобів захисту), винести із загазованого приміщення, загасити вогонь, якщо горить одяг, звільнити від тісних предметів або одягу.
3. Оцінити стан і за можливості визначити необхідний вид допомоги: потрібні реанімаційні заходи чи екстрена допомога.
4. Звернутися за допомогою до людей, що перебувають поруч.
5. Викликати екстрені служби.

МОЗ розробило Наказ «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах».

Самодопомога

ВООЗ визначає самодопомогу як «здатність окремих осіб, сімей і громад зміцнювати здоров'я, запобігати хворобам, підтримувати здоров'я та справлятися з хворобою й інвалідністю за підтримки медичного працівника чи без нього». Іншими словами, це допомога, яку самостійно, без участі фахівців, людина надає самій собі або іншим людям із такими ж проблемами.

У разі наявності хронічних захворювань і станів варто завжди мати із собою необхідні медикаменти, а вдома зберігати їх двомісячний запас, знати правильне дозування, міжнародну непатентовану назву засобу, аналоги й застереження.

Щоб покращити психоемоційний стан, варто дотримуватися рутини та звичного способу життя: достатньо спати, правильно харчуватися, робити фізичні вправи, раціоналізувати події, що відбуваються, підтримувати контакт із рідними, знаходити час для розслаблення.

Як підготувати офіс: функціонування в складних умовах

Якщо відсутня можливість підготувати офіс до відключень електроенергії та зв'язку, якщо є критичні обмеження в засобах і бюджеті, або умови погіршуються до неприйняттого рівня – варто приймати рішення про евакуацію офісу та перевезення працівників в інший регіон.

РОБОТА КОМАНДИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Під час пандемії COVID-19 ГО КМЦ СД довелося пристосовуватися до нових умов: дистанційної роботи та обмежень у пересуваннях і заходах. Ці навички стали підґрунтям для адаптації організації під умови війни. Головне завдання керівника – забезпечити не лише життєдіяльність організації, а й безпеку працівників.

- Потрібно організувати роботу офісу таким чином, щоб у працівників була можливість швидко потрапити в укриття, отримати медичну допомогу або повернутися додому; важливо, щоб із внутрішніми інструкціями був ознайомлений кожен член команди.
- Працівники та консультанти НУО можуть перебувати в інших областях або за кордоном, і потрібно встановити чіткі правила щодо часу роботи офісу, зустрічей персоналу проєктів, робочі години, поведінки працівників під час повітряної тривоги (обов'язково припинити зустріч і пройти в укриття) і відключення електроенергії.
- Переглянути графік зустрічей і звітів від штатних працівників та консультантів залежно від графіків відключення електроенергії та місця перебування людей.
- Документообіг перевести в електронний формат. Для роботи в цифровому форматі отримати кваліфікований електронний підпис, який замовити в особистому кабінеті в банку. Щоб вибрати систему документообігу, уточніть, яку систему вибрали основні партнери – зручніше, коли всі користуються однією програмою.
- Неформальне спілкування з командою особливо важливе в період кризи. За можливості пропонуйте індивідуальні або групові сесії з психологом.
- Потрібно оновити всі дані про роботу НУО на сайті та в соціальних мережах організації: адреси, контактні телефони й електронну пошту, графік роботи. Також бажано регулярно оновлювати сторінки, публікуючи корисну інформацію та новини від вашої НУО.

Перебої з електропостачанням

Забезпечити безперебійну роботу команди шляхом використання альтернативних джерел енергії залежно від наявного бюджету. Окрім додаткових джерел електроенергії, варто подбати про безпеку обладнання та встановити реле напруги – пристрій, який у разі стрибків електроенергії на певний час вимикає всі прилади, щоб убезпечити їх від перенавантаження.

Варто пам'ятати, що генератори не є повноцінними заміниками централізованої електромережі, проте можуть допомогти продовжувати роботу за відсутності електроенергії.

Для офісу економічно вигідніші дизельні генератори, оскільки дизельне паливо дешевше, ніж бензин. Також дизельні генератори мають більші терміни гарантії, вони простіші в обслуговуванні.

Вибирати генератор має фахівець, який зможе розрахувати потребу офісу в електроенергії. Варто обчислювати потрібну потужність, беручи до уваги лише критичну групу приладів, що потребують 100% енергозабезпечення під час відключення електроенергії. Специфіка роботи генераторів полягає в тому, що їх потрібно використовувати на 70% від максимального навантаження, інакше прилад швидше псується та виділяє вуглекислий газ. Для безперебійної роботи генератора потрібно зробити запас палива на 3–5 днів.

Важливо пам'ятати про техніку безпеки:

1. Генератор має працювати на відкритому повітрі.
2. Обслуговувати генератор має лише навчений персонал.

Для безпечного використання генератора під час опадів треба використовувати наступні поради:

- генератор має залишатися на вулиці, але ви можете подбати про спеціальний контейнер, який захистить прилад від опадів;
- якщо ви заховали генератор під накриття, до нього має бути доступ чистого прохолодного повітря;
- у контейнері потрібно передбачати систему виведення вихлопних газів;
- генератор не повинен перегріватися.

Для офісу також потрібно придбати павербанки для кожного працівника й акумуляторну станцію для потреб офісу. Портативна зарядна станція буде корисною в разі коротких відключень, якщо ви впевнені, що електропостачання відновиться протягом кількох годин. Її легко заряджати, і навіть невелика станція може підтримувати роботу комп'ютерної техніки протягом тривалого часу. Проте на відміну від генератора, акумулятори потрібно заряджати від електромережі.

Перебої з мобільним зв'язком та Інтернетом

Оскільки за відсутності електроживлення відбуваються відключення провідного інтернет-зв'язку, перевірте налаштування мобільного Інтернету, навчіться роздавати Інтернет із телефонів на ноутбуки й інші пристрої, змініть тарифний пакет на безлімітний, а також перевірте налаштування роумінгу на випадок вимкнення базових станцій окремих операторів. Також варто розглянути можливість закупівлі додаткового обладнання або покращити наявні засоби зв'язку.

Мобільний маршрутизатор – це пристрій, який також включає модем 4G і точку доступу Wi-Fi. Розгляньте можливість придбати маршрутизатор WiFi з акумулятором і підтримкою SIM-картки, який за відсутності дротового Інтернету автоматично перемикається на мобільний. Більшість мобільних маршрутизаторів мають вбудований акумулятор, а окремі моделі мають вихід для підключення зовнішньої антени. Це корисно вразі низького рівня сигналу мобільних станцій. Швидкість у мобільного маршрутизатора нижча, ніж у дротового, проте можна придбати LTE-антену. Такі антени потрібні для

покращення якості приймання мобільного бездротового Інтернету 3G та 4G LTE. Може застосовуватися як в умовах міської забудови, так і в сільській місцевості.

Підсилювач сигналу Wi-Fi – ретранслятор Wi-Fi. Ретранслятори використовують для підсилення сигналу в приміщеннях, які розташовані далеко від маршрутизатора. Сучасні телефони, планшети й ноутбуки зазвичай мають функцію розумного Wi-Fi-роумінгу, завдяки якій пристрій автоматично під'єднується до точки доступу з якіснішим сигналом.

Starlink – супутникова антена, продукт американської компанії SpaceX. Система надає доступ до Інтернету в будь-якій точці планети. Супутникові антени Starlink не залежать від наземних мереж і надають високу швидкість передавання даних, хоча для їх використання є певні обмеження: досить висока вартість самої антени й абонплати, а також обов'язкове розміщення просто неба.

Обігрів

У разі відсутності опалення чи ризику вимкнення опалення важливо заздалегідь підготувати офіс.

1. Енергоефективність. Насамперед потрібно перевірити й утеплити вікна: відрегулювати стулку вікон і перевірити ущільнювач. У разі відсутності опалення в приміщенні можна вибрати одну кімнату зі щільними вікнами та дверима й спробувати обігріти її. Додатковим шаром для збереження тепла в приміщенні можуть слугувати килими або килимове покриття, зокрема на стінах. Від батареї потрібно відсунути меблі та зняти покриття, якщо воно є.

2. Працівникам під час холодів потрібно дотримуватися принципу багат шаровості й більше рухатися. Що більше шарів одягу на людині, то краще збережеться тепло. Взуття також потрібно вибрати багат шарове та з товстою підошвою.

3. Щоб зігрітися, варто вживати теплі напої й уникати вживання алкоголю.

4. З усіх типів обігрівачів найбільш енергоефективними є кондиціонери з функцією обігріву. Бюджетніший варіант – конвектори з високим ККД.

5. Засоби обігріву за відсутності електроенергії. Не варто використовувати народні поради стосовно обігріву, оскільки більшість із них пожежонебезпечні: цеглини на плиті, увімкнений на плиті газ чи великі свічки несуть високий ризик пожежі. Проте існують альтернативні обігрівачі: від дорогих промислових камінів на біопаливі до керосинових чи спиртових пальників (горілок).

ЯК ПІДГОТУВАТИ ОФІС: ПЛАН ЕВАКУАЦІЇ

У період воєнного стану потрібно підготувати приміщення на випадок надзвичайних ситуацій, навіть якщо офіс чи житло розміщені далеко від зони бойових дій.

З'ясуйте, де розташовані найближчі укриття, підготуйте вказівники та перевірте стан сховищ, зокрема для маломобільних груп населення. Основні чинники, на які варто звернути увагу: на яку кількість людей розраховане укриття, наявність у джерел освітлення, включно з автономним, засобів пожежогасіння, плану евакуації, місць для сидіння (лежання), місткостей із питною водою, засобів медичної допомоги та зв'язку.

Офісні й інші приміщення для роботи мають бути обладнані первинними засобами для гасіння пожеж: вогнегасниками, ящиками з піском, бочками з водою, покривалами з негорючого теплоізоляційного матеріалу, пожежними відрами, совковими лопатами, пожежними інструментами (гаками, ломачами, сокирами тощо), які використовуються для локалізації та ліквідації пожеж. Засоби потрібно розміщувати в доступних місцях. У квартирі або будинку варто мати побутовий вогнегасник.

Вікна потрібно заклеїти скотчем, щоб запобігти травмуванню уламками дерева та скла або за можливості ущільнити мішками з піском.

До закінчення воєнного часу в офісному приміщенні повинні бути в наявності:

- запас питної та технічної води, продуктів тривалого зберігання (круп, бобові та горіхи, консерви, сублімована їжа);
- аптечка для надання першої медичної допомоги; додатково кожен працівник має подбати про запас ліків для власного використання з розрахунком на місяць;
- альтернативні засоби освітлення;
- павербанки, акумулятори, а за можливості – генератор чи акумуляторна станція на випадок відключення енергопостачання;
- технології супутникового зв'язку, платформи супутникового Інтернету;
- альтернативне обладнання для приготування їжі (примус, газовий пальник);
- план дій на випадок надзвичайної ситуації, план евакуації.

Перевіряти наявність необхідних запасів потрібно раз на місяць або після НС.

Створивши план евакуації, потрібно визначити відповідальних осіб і провести тренування для представників НУО щодо дій кожного учасника команди. Також у кожного працівника НУО має бути зібрано пакет основних документів (паспорт, водійське посвідчення, ІПН, дипломи, сертифікати, документ про право власності на житло/автомобіль).

Варто зробити скан-копії документів НУО та перевести всю діяльність НУО в електронну форму.

Відповідальним особам, які вповноважені працювати з кадрами, потрібно зібрати контактні дані всіх працівників НУО й альтернативні контакти на випадок надзвичайної ситуації.

План евакуації

Планів евакуації може бути кілька, наприклад, план евакуації з приміщення та план евакуації з населеного пункту.

Детальний план евакуації з приміщення необхідно розмістити в помітних, добре освітлених місцях у кожному приміщенні НУО. Сучасною та зручнішою альтернативою може стати створення окремого каналу чи ланцюжка повідомлень у додатках для обміну повідомленнями, куди можна буде надіслати повідомлення про евакуацію, НС. Ланцюжок

також можна використовувати для опитування персоналу, наприклад, після ракетних ударів або на регулярній основі – раз на день у разі активних бойових дій, небезпеки або раз на тиждень/місяць за відсутності надзвичайних ситуацій.

План має складатися з описової та графічної частин:

- в описовій частині зазначають порядок і послідовність евакуації, відповідальних за евакуацію осіб, номери служб (МНС, медичної допомоги, поліції тощо), інструкцію стосовно використання засобів безпеки та пожежогасіння;
- у графічній частині має бути наявний план приміщення із зазначенням шляхів евакуації, розташування вогнегасників, сходів, виходів на вулицю, аварійних виходів, нагадування про заборону користуватися ліфтами під час НС.

У плані має бути враховано шляхи евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Якщо в офісі працюють або можуть бути присутні іноземці, надписи на плані евакуації мають бути продубльовані англійською мовою.

Перед евакуацією офісу необхідно:

- зачинити вікна;
- вимкнути електричні прилади;
- перекрити газ, воду й електрику.

Тривожний наплічник

Перше, що потрібно зробити перед початком евакуації – план, про який відомий усім дорослим членам родини та їх рідним. Домовленості мають бути чіткими та передбачати кілька сценаріїв:

1. Точка збору у випадку масової евакуації.
2. Точка збору у випадку рішення виїжджати окремою командою.
3. Час очікування, дії кожного у випадку втрати контакту з іншими.
4. Альтернативні джерела зв'язку.
5. Місце прибуття.

План має бути записаний або надрукований, примірники – перебувати в кожного члена родини в тривожному рюкзаку. Рюкзак/наплічник має бути об'ємним (від 30 л і більше) і важити до 50 кг. Речі найпершої потреби (засоби гігієни, аптечка) мають бути складені у верхній частині рюкзака.

Рекомендований ДСНС перелік

1. Документи та гроші

Паспорт і копії всіх необхідних документів (свідоцтво про народження, військовий квиток, документи про освіту, трудова книжка або пенсійне посвідчення, документи про право власності), гроші (готівка та банківські картки).

2. Необхідна техніка

Зарядні пристрої для телефонів, радіоприймач, ліхтарик, сигнальні пристрої, компас, годинник, компактний набір інструментів (мультишу), ніж, пакети для сміття, блокнот, олівець, нитки, голки, сірники, запальнички.

3. Одяг і гігієнічні засоби

Теплий одяг (якщо є можливість – термоковдра), спідня білизна, надійне зручне взуття, усі необхідні для вас засоби особистої гігієни.

4. Аптечка

Зберіть необхідний стандартний мінімум, обов'язково взявши ліки, які ви вживаєте постійно, і медичні рецепти.

5. Посуд і харчові продукти

Посуд, у якому ви зможете приготувати, розігріти та зберігати їжу. Вода та харчові продукти тривалого зберігання, які не потребують додаткового приготування, на 3 доби.

Склад аптечки, рекомендований ДСНС:

1. Спирт – знадобиться і сухий, і медичний спирт, а також антисептичні засоби (для дезінфекції рук) і спиртові серветки.
2. 2 пари гумових рукавичок.
3. Клапан із плівкою для проведення штучного дихання.
4. Ножиці, якими можна швидко розрізати одяг на травмованій людині.
5. Ліки, якими ви користуєтеся, і рецепти на медикаменти.
6. Марлеві серветки, пластирі різних розмірів.
7. Великий шматок тканини, якою можна зафіксувати кінцівку постраждалого.
8. Засоби для зупинки кровотечі: турнікет, кровоспинний бинт із гемостатичним засобом, нестерильні марлеві й еластичні бинти.

Додатково рекомендовано мати копії всіх документів у водонепроникному пакуванні, готівку та платіжні картки, додатково документи на USB-накопичувачі, дублікати ключів від житла, автомобіля, офісу, карту місцевості.

БЕЗПЕКА ПІД ЧАС ОНЛАЙН- І ОФЛАЙНЗАХОДІВ

Офлайн-заходи

Масові заходи у випадку НУО – зібрання великої кількості людей у публічному місці. Це можуть бути конференції, масові публічні акції та мітинги. До масових заходів не належать тестування в мобільних пунктах або людних місцях, навчання персоналу, виробничі наради, зустрічі з клієнтами або проведення груп самопомоги.

У пункті 8 статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначено, що військове командування разом із військовою адміністрацією можуть самостійно або із залученням органів місцевого самоврядування забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів.

У випадку, якщо військова адміністрація адміністративної одиниці (області або м. Києва) не заборонила проведення масових заходів, для проведення масового офлайн-заходу організаторам потрібно звернутися за погодженням до виконавчих органів міських, селищних і сільських рад не пізніше, ніж за 5 робочих днів до дня проведення заходу.

У повідомленні організатор заходу має зазначити: дату проведення, час початку та тривалість мирного зібрання; мету проведення; місце або маршрут; очікувану кількість учасників; ПІБ організатора та відповідальної особи; інформацію про намір встановлення тимчасових споруд та використання звукопідсилювальної техніки.

Організатор має гарантувати безпеку: дотримання громадського порядку, заходів пожежної безпеки, наявність засобів першої медичної допомоги й залучення пожежно-рятувальних підрозділів.

У разі проведення тренінгів, семінарів, конференцій, які не потребують дозволів військових адміністрацій, НУО-організаторам варто дотримуватися загальних правил безпеки воєнного часу:

1. Поруч із приміщенням має бути укриття (споруди цивільного захисту) у радіусі 500 м. Це може бути підвал у самій будівлі або розташовані поруч підземні переходи, тунелі (станції метрополітену, автодорожні, магістральні, пішохідні), підземні склади, споруди котлованного типу (автостоянки, паркінги, гаражі, підземні торговельні центри, підприємства громадського харчування, магазини), підвальні й цокольні поверхи будівель.
2. У будівлі, де проходить захід, обов'язкова наявність маршрутів евакуації до укриття та помітної вивіски на самому сховищі. Рекомендовано перед початком заходу перевірити доступність укриття, зокрема для маломобільних груп населення, на яку кількість людей воно розраховане, наявність в укритті джерел освітлення, зокрема автономного, засобів пожежогасіння, плану евакуації, місць для сидіння (лежання), місткостей із питною водою, засобів медичної допомоги та зв'язку.
3. Перед початком заходу варто розробити чітку інструкцію щодо дій за сигналом тривоги та провести тренування.
4. На початку заходу провести короткий інструктаж і ознайомити учасників із правилами безпеки та планом евакуації. Також варто призначити відповідальну за заходи безпеки особу з-поміж організаторів.
5. У разі повітряної тривоги необхідно негайно припинити захід, сповістити про повітряну тривогу учасників і забезпечити їх евакуацію.

Онлайн-заходи

Бажано, щоб у кожній організації був розроблений короткий план-інструкція щодо проведення онлайн-заходів.

На початку зустрічі варто попередити всіх учасників про можливість повітряної тривоги, відключення електроенергії та зв'язку, організувати запис зустрічі й попередити про алгоритм дій у разі, якщо зустріч доведеться скасувати.

ПІДГОТОВКА ДО ПОЇЗДОК В ОБЛАСТІ, ДЕ ПРОХОДЯТЬ БОЙОВІ ДІЇ

Перепустки, дозволи

Гарантувати безпеку під час поїздок у місцевості, наближені до бойових дій, неможливо. Важливо переконатися, що всі члени команди знають про свою зону відповідальності, розуміють і правильно оцінюють ризики, пройшли тренінги з домедичної допомоги та є достатньо підготовлені до поїздки в небезпечні зони.

Кожного члена команди потрібно екіпірувати бронезилетом та іншими засобами захисту.

Перед поїздкою на деокуповані чи наближені до бойових дій території потрібно отримати перепустку у ВЦА/ВА. У кожній області власні правила проїзду, які можуть змінюватися залежно від ситуації, тому варто підготувати альтернативний план роботи в разі відмови.

Також варто заздалегідь попередити керівників чи представників громад, у які ви прямуєте, про дату й мету своєї поїздки. Якщо НУО везе гуманітарний вантаж, це допоможе заздалегідь сформуванати черги з людей, які потребують допомоги. Їхати з підконтрольних Україні регіонів на тимчасово окуповані території Донецької, Луганської та Херсонської областей не заборонено, проте проїзд дозволено лише в колоні транспорту й за попередньою реєстрацією онлайн. Проїзд дозволений на легкових автомобілях із номерами реєстрації будь-якого регіону. Заборонений проїзд вантажівками масою понад 3,5 тони й автобусами, розрахованими більш як на 22 місць для сидіння. Потрібно мати документи на автомобіль і документи, що посвідчують особи водія й пасажирів.

Обласні військові адміністрації створили гарячі лінії для осіб, які планують виїжджати в області, де ведуться бойові дії. Контакти гарячих ліній, які відомі на момент розробки політики:

Донецька область +380 (98) 484 78 27

Луганська область +380 (99) 213 88 81, +380 (93) 161 57 03

Рішення щодо поїздок у місця підвищеного ризику має ухвалювати кожний працівник НУО самостійно та свідомо. Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо склалася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують.

ЗВ'ЯЗОК ПІД ЧАС ПОЇЗДОК В ОБЛАСТІ, ДЕ ПРОХОДЯТЬ БОЙОВІ ДІЇ

У прифронтовій зоні зв'язок може глушитися засобами радіоелектронної боротьби (РЕБ).

Також представники операторів мобільного зв'язку попереджають, що однією з головних причин проблем зі зв'язком можуть бути збій електропостачання та пошкодження мережі.

Основні поради щодо зв'язку:

1. Міжнародні гуманітарні організації рекомендують використовувати окремий мобільний телефон для поїздок у зони підвищеного ризику. Обов'язково майте запасний повністю заряджений телефон. Зберігайте його вимкненим і захищайте, щоб його було важко знайти, з підключеною й активованою SIM-карткою. Якщо ви не маєте змоги купити окремий пристрій, варто принаймні видалити всю наявну інформацію: номери телефонів, листування в додатках для обміну повідомленнями, історію у вебпереглядачах. Найкраще для поїздок використовувати найпростішу модель кнопочкового телефона, оскільки на більшості блокпостів вміст телефонів перевіряють.
2. За можливості варто придбати супутникові телефони. Їх перевага в тому, що ви не будете залежати від наявності зв'язку від місцевих операторів, проте вартість дзвінків і мобільного інтернет-трафіку вкрай висока, супутниковими телефонами рекомендовано користуватися лише надворі, а основна їх функція – екстрений зв'язок.
3. Екстрені контакти: запишіть номери, паролі на аркуші паперу та заховайте в неочевидному для пошуку місці.
4. Не залишайте на телефоні фотографії та відео, зроблені під час поїздок.
5. У зоні бойових дій можлива відсутність електроенергії, тому обов'язково майте павербанк, який варто використовувати лише в крайньому разі.
6. Складіть розклад спілкування з одною або двома довіреними особами. Намагайтеся дотримуватися цього розкладу.

7. Варто домовитися з довіреними особами, які перебувають у спокійніших регіонах, про кодові слова або паролі на випадок надзвичайних ситуацій і залишити їм інструкції.

Як поводитися на блокпостах

Блокпости розміщуються по всій території України, проте в місцевостях, наближених до бойових дій, вимоги до проїзду через блокпости суворіші. Варто бути готовими до суттєвих затримок через процедури перевірки документів і огляду вантажів.

Для власної безпеки й уникнення непорозумінь рекомендовано:

- до поїздки зняти всі пристрої відеофіксації (відеореєстратори);
- наближаючись до блокпоста:
  - зменшити швидкість автомобіля до мінімальної;
  - підготувати документи для перевірки (документ має бути оригіналом – паперовим паспортом-книжкою або ID-карткою; на блокпості можуть відмовити в проїзді в разі пред'явлення документа в застосунку «Дія»);
  - вимкнути фари й увімкнути світло в салоні автомобіля;
- заховати телефон або інші пристрої, призначені для відео- або фотозйомки, знімати осіб на блокпості заборонено, а вміст карт пам'яті пристроїв можуть переглянути;
- не виходити з автомобіля без дозволу чи прохання осіб на блокпостах;
- не заходити за спину й не покидати поле зору осіб на блокпостах;
- підготувати автомобіль до процедури огляду – переконайтеся, що весь вантаж доступний для огляду (коробки не заклеєні, пакети й мішки не зав'язані), інакше це суттєво збільшить час огляду;
- після огляду повільно набирати швидкість;
- якщо ваш автомобіль конфіскують, потрібно вимагати офіційний дозвіл військового керівництва – документ у вигляді спеціального акта, завіреного командуванням не нижче командира частини. Кожен автовласник, у якого забрали автомобіль, має право на відшкодування вартості автомобіля за наявності акту.

ПОВОДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЯХ, ДЕ ВІДБУВАЛИСЯ АБО ВІДБУВАЮТЬСЯ БОЙОВІ ДІЇ

Основні засади щодо захисту працівників гуманітарних місій затверджені в Женевських конвенціях 1949 року³¹ та Протоколах I та II 1977 року. Ці документи окреслюють права й обов'язки некомбатантів під час збройних конфліктів. До некомбатантів належать громадяни, які не є учасниками конфлікту. Місцеві НУО або НУО із сусідніх регіонів можуть швидко реагувати на потреби місцевого населення й мають найкращий доступ до інформації щодо потреб, мапи проїзду, кращі контакти з місцевою владою. Проте зони бойових дій або зони, де нещодавно відбувалися бойові дії, є очевидно небезпечними. Проїзд у зону конфлікту несе ризики, які має перекривати мета поїздки, і кожен член команди має виконувати певну важливу функцію.

Основні рекомендації щодо поведінки в зоні бойових дій або наближеній до неї:

- варто отримати свіжі рекомендації від ВЦА щодо маршрутів, мапи проїзду й екстрених контактів на випадок НС;

- кожному члену команди потрібно мати із собою записані на папері основні медичні дані: групу крові, алергічні реакції, дані про вакцинацію, дані про хронічні захворювання та медикаменти, які вживаються системно;
- кожен член команди має знати ціль і мету поїздки та вміти пояснити їх у разі необхідності;
- не варто заздалегідь повідомляти громадськість про заплановані виїзди, зокрема в соцмережах;
- потрібно завжди мати на безпечній території довірену контактну особу, яка знає деталі плану поїздки, розклад, очікуваний час повернення;
- одяг має бути стриманих кольорів, недорогим і відповідати сезону; не можна вдягати військову форму або одяг, який її нагадує;
- під час перебування в або біля зони військового конфлікту не варто вживати алкоголь;
- потрібно мати із собою павербанк, ліхтар, аптечку домедичної допомоги, заряджений мобільний телефон;
- якщо поїздки регулярні, варто кожного разу змінювати маршрути;
- заборонено фотографувати військові контрольно-пропускні пункти, блокпости, мости, об'єкти критичної інфраструктури;
- у будь-якій точці маршруту варто знати, яким чином дістатися безпечного місця в разі НС.

ПОВЕДІННЯ В РАЗІ ПОТРАПЛЯННЯ У ПОЛОН

Усі члени команди мають бути ознайомлені з правилами поведінки у разі потрапляння в полон, навіть якщо ризик цього низький.

Полонені можуть зазначати порушень міжнародних норм права й піддаватися насильству та катуванню: не мати доступу до їжі, води, до гігієнічних процедур, туалету, медичної допомоги.

У разі потрапляння у полон варто максимально збільшити свої шанси на виживання. Поради у разі потрапляння у полон:

- відновіть і зберігайте зібраність;
- зберігайте стриману, непровокаційну позу;
- змусьте викрадачів бачити у вас людину;
- дотримуйтеся правил, установлених викрадачами;
- відповідайте на запитання якомога коротше;
- прийміть обставини з гідністю;
- намагайтеся максимально дотримуватися законів України та правил людського буття й уникайте спроб примусу до вчинення злочину, неетичної поведінки;
- визначте свої цілі;
- зберігайте певну форму контролю над своїм оточенням;
- зберігайте свій розум активним;
- шукайте гумор у своїй ситуації;
- їжте й робіть фізичні вправи;
- активно використовуйте методи боротьби зі стресом;
- прийміть свої недоліки;
- будьте толерантними до інших заручників;
- зберігайте надію.

Ситуації захоплення дуже різноманітні, тому важливо бути гнучкими й адаптувати стратегії та правила поведінки до конкретного випадку. Такий підхід збільшить ваші шанси на виживання, а також зведе до мінімуму наслідки перебування в полоні, дозволивши гідно дочекатися звільнення